

PRILOGA 5: Ekološki management v turizmu Madžarske

IDENTIFIKACIJSKA VPRAŠANJA

Naziv državnega znaka za okolje: Madžarska
Környezetbarát-Termék – Environmentally Friendly Label
Znak za okolje – logo

Od kdaj obstaja?
Sistem je bil vpeljan leta 1993, dokončno vzpostavljen pa leta 1997 z ustanovitvijo HELO (Hungarian Eco-labelling Organisation)
Katero ministrstvo je zadolženo za ekološko problematiko (eco labelling)?
Ministrstvo za okolje in vodno gospodarstvo, ki je hkrati izvršilno telo madžarske za okolju prijazne oznake z naslednjimi pristojnostmi: <ul style="list-style-type: none">• razvoj systemske strategije• razvoj zakonskih osnov• nadzor in strateško upravljanje Hungarian Eco-Labelling Organisation (HELO)• sklicevanje komiteja za vrednotenje• odločanje o uporabi oznake• koordinacija in sodelovanje med EU ekološkim sistemom in madžarskim sistemom
Katere dejavnosti, panoge, proizvodi, storitve, procesi so vključeni v proces managementa znaka za okolje?
V sistem certificiranja je vključenih 51 dejavnosti oz. skupin izdelkov, izvzeti so tehnologija, prehrambeni napitki oz. pijače, farmacevtski in medicinski izdelki ter karcinogene in genetsko spremenjene substance ter okolju in potrošnikom nevarni izdelki.
Ali državna organizacija podeljuje svoj znak za okolje ali je prevzela katerega od mednarodnih?
Madžarska je že pred vstopom v EU podeljevala svoj znak »okolju prijazno«. Kljub prilagoditvi madžarskih predpisov EU smernicam, ostaja znak nespremenjen.
Ali obstaja za turizem ločen sistem podeljevanja znaka za okolje? Katera področja zajema (nastanitve, restavracije, turistične kmetije,...)?
Sistem podeljevanja znaka za okolje je enak kot za vse ostale dejavnosti oz. podskupine proizvodov in storitev. Razlika je le v naboru oz. strukturi kriterijev, ki jih morajo izpolnjevati turistični ponudniki. Znak za okolje v turizmu je namenjen le za komercialne nastanitvene obrate (hoteli, počitniške hišice, apartmaji, mladinski hoteli, penzioni, kampi).
Predstavite celotno organizacijsko strukturo znaka za okolje, s posebnim poudarkom za področje turizma
Za turistične nastanitvene obrate je predpisanih 47 kriterijev, ki so ovrednoteni s točkami v razponu med 1 in 3. Predmet samoocenjevanja in preverjanja s strani zunanjega presojevalca v postopku preverjanja izpolnjevanja pogojev za pridobitev madžarskega ekološkega turističnega znaka za okolje so: <ul style="list-style-type: none">• skladnost z okoljem (ločeno glede na lokacijo objekta – mesto: za mestno arhitekturo; podeželje: podeželska arhitektura, kjer se upošteva tudi tradicija uporabe gradbenih materialov in zasaditve z

rastlinami iz okolice; naravno okolje: v primeru, da je objekt sam v okolju, ne sme kaziti razgleda, ohraniti je potrebno originalno floro);

- poraba energije

(regulacija klima naprav; izolacija oken; možnost avtomatičnega izklapljanja vira energije, ko gost zapusti sobo oz. pisno opozorilo na to; uporaba varčnih svetil; uporaba LED osvetljevanja na hodnikih; prižiganje in ugašanje na senzorje, ostalo);

- poraba vode

(omejena poraba vode pri pipah, pri tušu in za izplakovanje; avtomatično splakovanje v skupnih sanitarijah; varčna uporaba vode v skupnih prostorih, skupna uporaba kopalnic in sanitarij; sistem obveščanja v primeru puščanja pip; zamenjava posteljnega perila; menjava brisač; uporaba nepitne vode za sanitarno vodo; zalivanje rož in trave; druge vrste zmanjšanja porabe vode; predhodno čiščenje odpadnih vod – lovilci maščob...);

- čiščenje

(okolju prijazen sistem čiščenja; okolju prijazna čistila)

- odpadki

(lokacija košev za odpadke; sortiranje odpadkov; nevarni odpadki; prevoz odpadkov; povratna embalaža; milo in kozmetični artikli; prepoved uporabe pribora za enkratno uporabo; serviranje artiklov za zajtrk)

- zaščita pred hrupom

(košnja trave; maksimalna glasnost TV in radia)

- ostale storitve

(prepoved kajenja v javnih prostorih, ureditev posebnega prostora za kadilce; najmanj 1/3 sob za nekadilce; priporočilo uporabe javnega prevoza; informacije o kulturnih in naravnih znamenitostih; organizacija izletov; izposoja koles)

- vodenje in upravljanje

(izdelan program kontrole gretja, uporabe elektrike in vode; rabljena oprema se podarja dobrotelnim organizacijam; izobraževanje zaposlenih; informacije za goste; ostalo)

- pridobitev standarda ISO 9001 in ISO 14001.

Koliko turističnih ponudnikov je do sedaj že pridobilo znak za okolje v turizmu? Katera področja iz prejšnjega vprašanja so najbolj zastopana?

Madžarskega znaka za okolje ni prejel še noben turistični nastanitveni obrat. Znak za okolje EU je prejel en nastanitveni obrat, vendar tega nosilca pravice do uporabe znaka za okolje EU ni zaslediti na seznamu HELO oz. pristojnega madžarskega ministrstva, ki objavlja na spletnih straneh seznam nosilcev znaka za okolje. Na drugi strani pa na seznamu »EU Eco-label« ni zaslediti nobenega drugega madžarskega nosilca pravice madžarske znaka za okolje v nobeni od podskupin dejavnosti. Iz seznama podeljenih znakov za okolje je razvidno, da je na Madžarskem pridobilo pravico do uporabe znaka za okolje 32 nosilcev in sicer za 355 različnih produktov (Környezetbarát termék védjegyhasználati joggal rendelkező termékek – 28.8.2006; vir: <http://www.kornyezetbarat-termek.hu/15vh.htm>).

ORGANIZACIJSKA VPRAŠANJA

Ali pristojno ministrstvo samo izvaja proces podeljevanja (certificiranja) in monitoringa znaka za okolje ali je za te postopke ustanovilo poseben organ?

Ministrstvo za okolje in regionalni razvoj je leta 1997 ustanovilo »Hungarian Eco-labelling Organisation – HELO (Környezetbarát-Termék Kht)«. Ta organizacija je v 100 odstotni lasti tega ministrstva.

Kakšen je vpliv zbornic in ostalih institucij?

V okviru madžarskega sistema znaka za okolje deluje tudi tkim. komite za vrednotenje, ki izdaja mnenja in vrednotenje novih skupin produktov. Člani tega odbora so ministrstva za notranje zadeve, za kmetijstvo in razvoj podeželja, za gospodarstvo in transport, zdravje, socialne zadeve in družino, za šolstvo, za okolje in vodno gospodarstvo pa tudi organizacije za zaščito potrošnikov, akademija znanosti, državni komite za tehnološki razvoj, gospodarska interesna združenja, obrtna združenja, organizacije za varstvo potrošnikov, madžarska inženirska zbornica, okoljevarstvene skupine in HELO. Pristojnost komiteja je tudi razvoj in postavljanje kriterijev in vpeljava v prakso ter sodelovanje z znakom za okolje EU. Poleg uradnega državnega sistema znaka za okolje izdaja Madžarsko združene hotelirjev plakete "Green Hotel 2003 – Zöld Szalloda 2003". Plaketo podeljujejo na osnovi javnega razpisa članom združenja Madžarsko združenje hotelirjev (Hotel Association of Hungary, vir: www.hah.hu oz. www.okoturizmus.hu).

Kašno vlogo ima v procesu podeljevanja znaka za okolje v turizmu ministrstvo za turizem oz. pristojno ministrstvo zadolženo za turizem in kakšno nacionalna turistična organizacija?

Madžarsko ministrstvo za turizem in NTO imata le posreden vpliv na podeljevanje znaka za okolje in sicer v odvisnosti od njunega delovanja v okviru madžarskega komiteja za vrednotenje znaka za okolje. NTO je pričela v letu 2005 turističnim ponudnikom podeljevati tkim. znak kakovosti ponudbe v obliki letnega razpisa, na katerega se lahko prijavijo namestitveni obrati, restavracije in drugi turistični ponudniki.

Kako je s svetovalci in/ali kontrolorji? Ali zanje obstaja licenciranje?

Organizacija HELO ima lastne pooblašene strokovnjake za preverjanje izpolnjevanja kriterijev oz. po potrebi naroča storitve zunanjih strokovnjakov.

Kako poteka in kdo izvaja proces prijavljanja, informiranja in administracije v zvezi z znaka za okolje v turizmu?

Znak za okolje v turizmu je sestavni del madžarskega znaka za okolje, zato je sam postopek podelitve znaka enak, kot velja za ostale dejavnosti; tudi organi so isti kot za ostale dejavnosti, t.j. ministrstvo za okolje in vodno gospodarstvo oz. pooblašena organizacija HELO.

Prijavitelj mora izpolnjevati naslednje procesne pogoje:

- popolna vloga – prijavni obrazec;
- zahtevane priloge k prijavnemu obrazcu;
- zahtevani predpogoji, ki jih določa certifikacijski sistem;
- opis distribucijske mreže (naslovi, telefonske številke) in prodajnih mest;
- vse specifično – tehnične podatke na zahtevo HELO.

Prijavitelj mora izpolnjevati naslednje vsebinske pogoje:

- vsak izdelek, embalaža in storitev mora ustrezati veljavnim standardom;
- prijavitelj predloži dodatne tehnološke teste (na račun prijavitelja) – dokazilo ujemanja z zahtevanimi standardi;
- HELO na svoje stroške izvede strokovno evalvacijo vloge.

Pogoji uporabe na osnovi pogodbe med prijaviteljem in HELO:

- določi se obdobje uporabe, ustreznost s standardi;
- način uporabe oznake;
- pravice HELO oz. podizvajalca, da nadzoruje izpolnjevanje pogodbenih obveznosti;
- višina plačila pristojbine za uporabo znaka za okolje;

- določen je način objave podatkov;
- definirani so velikost, barva in načina uporabe znaka za okolje;
- določene so zahteve glede oglaševanja (predpisan tekst za objavo v promocijskem materialu, ki je namenjen neposrednemu potrošniku);
- predložiti je potrebno slike, vzora certificiranega izdelka;
- določene posledice morebitne kršitve pogodb.

Ali obstaja sistem izobraževanja v procesu znaka za okolje, ločeno za turizem? Kdo, kako pogosto, za koga ga izvaja? Je obvezno; kdo ga plačuje (je subvencionirano?)

V procesu pridobitve in uporabe znaka za okolje ne obstaja sistem izobraževanja. Pač pa tovrstno izobraževanje organizira Madžarsko združenje hotelirjev za zainteresirane člane za pridobitev znaka »Zeleni hotel«.

Kakšna je veljavnost oz. trajanje znaka za okolje v turizmu?

Pet let.

Kako poteka proces pridobivanja znaka za okolje v turizmu, kakšne pogoje mora izpolnjevati turistični ponudnik. Kakšen je sistem točkovanja?

Znak za okolje v turizmu je namenjen le za komercialne nastanitvene obrate (hoteli, počitniške hišice, apartmaji, mladinski hoteli, penzioni, kampi), predpogoj je izdano uporabno dovoljenje in kategorizacija za določeno kategorijo nastanitvenega obrata (po dekretu ministrstva za industrijo, trgovino in turizem, št. 45/1998 (VI.24) oz. označeni s sistemom zvezdic. Turistični nastanitveni obrati so ena od kategorij za podeljevanje madžarskega znaka za okolje, zato je sistem podeljevanja enak kot za ostale kategorije. Kriteriji za te nastanitvene obrate so sestavni del znaka za okolje (podskupina). Nastanitveni obrati so uvrščeni v 8 ocenjevalnih skupin, za vsako skupino pa je določeno doseganje naslednjega minimalnega števila točk:

Z.št.	Vrsta nastanitvenega obrata:	Določeno število minimalnih točk:	Maksimalno možno število točk:
1.	hotel (4 oz. 5 zvezdic)	60	85
2.	hotel (3 zvezdice)	55	85
3.	hotel (1, 2 zvezdici)	50	79
4.	sobe (sobodajalci)	45	77
5.	počitniška hiša (apartmaji)	45	77
6.	gostišče - tourist hostel	40	65
7.	prenočišče za mlade - Youth hostel	40	65
8.	kamp	35	51

Kakšni so stroški pridobitve znaka za okolje v turizmu? (ali obstaja več razredov – kateri so kriteriji: število ležišč; letni prihodek...?)

Ob prijavi se plača pristojbina v višini 150.000,- HUF + 12 odstotkov DDV. Če je letna bruto realizacija – promet, nižji od 1 mrd HUF, se prizna 25 odstotkov popusta.

Pristojbina za podaljšanje pravice uporabe znaka za okolje znaša 100.000,- HUF + 12 odstotkov DDV (dokazilo o plačilu se priloži vlogi, plačilo se ne vrača).

Stroške ocenjevanja – certificiranja nosi HELO, stroške morebitnih laboratorijskih testov in zahtevanih zunanjih strokovnjakovih ocen krije prijavitelj.

Kakšni so stroški letne uporabe znaka za okolje v turizmu (obstaja več razredov – kateri so kriteriji?)

Stroški letne uporabe znašajo 0,2 odstotkov letne neto realizacije s prodajo oz. prometom storitev, vendar je najnižji znesek 120.000,- HUF. Tisti uporabniki, ki ne prejema nobenih okoljevarstvenih popustov in pri katerih neto promet presega 1 mrd HUF, se letna pristojbina

izračunava na osnovi doseženega prometa med 0,5 in 2 0/00:

Neto promet (v mrd HUF)	Letna pristojbina (0/00)
pod 1.0	2; vendar najmanj 30,000 ft./četrletje
med 1.0 in 10	1
med 10 in 20	0.5
nad 20	0

Kako poteka monitoring znaka za okolje v turizmu?

Monitoring znaka za okolje v turizmu bi teoretično potekal pod enakimi pogoji, kot veljajo za ostale nosilce znak za okolje, kar je opredeljeno v pogodbi o uporabi tega znaka. Ker noben nastanitveni obrat na Madžarskem tega znaka še ni pridobil, je tudi odgovor na naslednja vprašanja negativen.

Kako se trži (turistični ponudniki, gostje) znak za okolje v turizmu in katera organizacija na državnem nivoju je zadolžena za to?

-

Ali obstaja združenje ekološki turističnih ponudnikov?

-

VSEBINSKA VPRAŠANJA

Katere okoljske segmente loči znak za okolje v turizmu? (avstrijski n.pr. sedem segmentov: vodenje, ekološki management, energijo, vodo, odpadke, zrak, hrup..)

Segmenti ocenjevanja so odvisni od vrste nastanitvenega obrata. Prijavitelji morajo doseči predpisano število točk iz posameznih elementov ocenjevanja (skupaj 47, ki so odvisni od vrste nastanitvenega obrata), ki jih preverjajo zunanji (imenovani) ocenjevalci oz. jih morajo »dokazati« z razpoložljivo dokumentacijo prijavitelji v postopku preverjanja na področju:

- skladnosti objekta z okoljem (integracija objekta v okolje)
- ocene vpliva objekta na okolje iz vidika porabe energije, vode, uporabe škodljivih materialov, ravnanja za odpadki, onesnaževanja vode, onesnaževanja zraka in hrupa.

Kateri so minimalni kriteriji, ki jim mora izpolnjevati turistični ponudnik, če želi pridobiti znak za okolje?

Nastanitveni obrati so uvrščeni v 8 ocenjevalnih skupin, za vsako skupino pa je določeno doseganje naslednjega minimalnega števila točk:

Z.št.	Vrsta nastanitvenega obrata:	Določeno število minimalnih točk:	Maksimalno možno število točk:
1.	hotel (4 oz. 5 zvezdic)	60	85
2.	hotel (3 zvezdice)	55	85
3.	hotel (1, 2 zvezdici)	50	79
4.	sobe (sobodajalci)	45	77
5.	počitniška hiša (apartmaji)	45	77
6.	gostišče - tourist hostel	40	65
7.	prenočišče za mlade - Youth hostel	40	65
8.	kamp	35	51

Sestavni del kriterijev za podelitev znaka za okolje je pregledna tabela, iz katere je razvidno, katere elemente mora izpolnjevati posamezni tip nastanitvenega obrata oz. posamezna kategorija nastanitvenega obrata. Iz te tabele je razvidno tudi, katere elemente ocenjuje zunanji ocenjevalec (ekspert):

Ref.	Name	Hotel 4* - 5*	Hotel 3* - 3*	Hotel 1* - 2*	Guest house	Vacation house	Tourist hostel	Youth hostel	Camping site	Certification
3211	Town environment	2	2	2	2	2	N	N	N	Checked by expert at certification
3212	Countryside	2	2	2	2	2	2	2	N	Checked by expert at certification
3213	Natural environment	2	2	2	2	2	2	2	2	Checked by expert at certification
3221	Heating and cond. In teame	2	2	2	2	2	2	2	N	Applicant's statement, checked on site
3222	Heat and cond. Regulated	2	2	2	2	2	2	2	N	Applicant's statement, checked on site
3223	Window insulation	3	3	2	2	2	2	2	N	Applicant's statement, checked on site
3224	Lights auto switch-off	2	2	2	2	2	N	N	N	Applicant's statement, checked on site
3225	Lights manual switch-off	2	2	2	2	2	2	2	N	Applicant's statement, checked on site
3226	Low energy lamps	2	2	2	2	2	2	2	2	Applicant's statement, checked on site
3227	Use of LED-s	2	2	2	2	2	2	2	2	Applicant's statement, checked on site
3228	Kinesthetic lighting	2	2	2	2	2	2	2	2	Applicant's statement, checked on site

3229#	Other energy saving	Optional solutions (2-2)								Applicant's statement
3231	Faucet, shower, 10 lit/min	2	2	2	2	2	2	2	2	Applicant's statement, checked on site
3232	WC flushing, 6 lit/occasion	2	2	2	2	2	2	2	2	Applicant's statement, checked on site
3233	Urinal flushing	2	2	2	2	2	2	2	2	Applicant's statement, checked on site
3234	Water saving by guest	2	2	2	2	2	2	2	2	Applicant's statement, checked on site
3235	Repair of dripping taps	1	1	1	1	1	1	1	1	Applicant's statement, checked on site
3236	Replacement of bedsheets	3	3	N	N	N	N	N	N	Applicant's statement, checked on site
3237	Replacement of towels	3	3	3	N	N	N	N	N	Applicant's statement, checked on site
3238	WC flushing with non-drinking water	3	3	3	3	3	3	3	3	Applicant's statement, checked on site
3239	Watering of flowers at given teames	2	2	2	2	2	2	2	2	Applicant's statement

32310#	Decrease of water consumption	Optional solution (2-2)								Applicant's statement, checked on site
32311#	Wastewater management	Optional solution (2-2)								Checked by expert at certification
3241	Eco cleaning agents	3	3	3	3	3	3	3	3	Applicant's statement
3242	Selection of chemicals	2	2	2	2	2	2	2	2	Applicant's statement, checked on site
3251	Existence of waste basket	2	2	2	2	2	2	2	2	Applicant's statement, checked on site
3252	Selective waste collection	2	2	2	2	2	2	2	2	Applicant's statement
3253	Separation of hazardous waste	2	2	2	2	2	2	2	2	Applicant's statement, checked on site
3254#	Transportation of waste	2	2	2	2	2	2	2	2	Applicant's statement, checked on site
3255	Soap in paper	2	2	2	2	2	N	N	N	Applicant's statement, checked on site
3256	Shampoo dispenser	2	2	2	2	2	N	N	N	Applicant's statement, checked on site
3257	Cups, plates, knives and forks	2	2	2	2	2	2	2	N	Applicant's statement, checked on site
3258	Breakfast	2	2	2	2	2	N	N	N	Applicant's statement
3261	Noisy lawn mowing	2	2	2	2	2	2	2	2	Applicant's statement,
3262	Loud radio and TV	2	2	2	2	2	N	N	N	Applicant's statement, checked on site
3271#	Non-smoking facility	2	2	2	2	2	2	2	N	Applicant's statement, checked on site
3272	Non-smoking room	2	2	2	2	2	2	2	N	Applicant's statement,
3273#	Prop. of public transport	2	2	2	2	2	2	2	2	Applicant's statement, checked on site
3274#	Assist. individual trips	2	2	2	2	2	2	2	2	Applicant's statement,
3275#	Organized program	2	2	2	2	2	2	2	2	Applicant's statement, checked on site
3276	Bicycle rental	2	2	2	2	2	2	2	2	Applicant's statement,
3281	Water-energy planning	3	3	3	3	3	3	3	3	Applicant's statement,
3282#	Giving away equipment	2	2	2	2	2	2	2	2	Applicant's statement,
3283	Employee training	2	2	2	2	2	2	2	2	Applicant's statement,
3284	Guest information	2	2	2	2	2	2	2	2	Applicant's statement,
3285#	Accommodation management	Optional solution (2-2)								Applicant's statement, checked on site
329#	Quality assurance system	EMAS 3 points; ISO 14001 2 points								Registration certification /
	Max. total	85	85	79	77	77	65	65	51	

if all requirements specified are met, a max. of 10 points may be awarded

N not applicable

Ali obstajajo različni nivoji v kakovosti ekološki ponudbe (glede na doseženo število točk?)

Ne

Vaše opombe, priporočila, poudarki

Madžarska je imela sistem certificiranja in znak za okolje že pred vstopom v EU, zato je morala svoj sistem prilagoditi sistemu EU v procesu harmonizacije predpisov. Sistem podelitve okoljskega znaka za turizem je enak kot za vse ostale prijavitelje na Madžarskem. Presenetil nas je izid poizvedovanja o številu podeljenih certifikatov – nobeden izmed madžarskih nastanitvenih obratov doslej še ni uspel pridobiti tega znaka oz. sploh ni izrazil interesa za pridobitev državnega znaka za okolje. Tudi na seznamu nosilcev znaka za okolje, ki je objavljen na spletnih straneh HELO, ni zaslediti nobenega turističnega ponudnika. Edino iz tabele »Ecolabel Companies by Country and Product Group (April 2006)« (Vir: http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/index_en.htm), je razvidno, da je na Madžarskem en nastanitveni objekt prejel znak za okolje EU (vir: www.ecolabel.com/productDetails.asp?id=656).

Po analiziranju madžarskega ekološkega sistema v turizmu lahko ugotovimo, da gre za »mrtev« sistem kategorizacije, ker ni zaživel v praksi. Verjetno ta državni turistični znak za okolje ni zanimiv za turistično gospodarstvo, saj je v velikem deležu usmerjeno na mednarodno turistično tržišče, s tem pa se izgubi pomen domačega znaka za okolje.

